

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 463/2022-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Branislavom Kahancom, advokátom, Vajanského 33, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 5T/18/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 5T/18/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 5T/18/2020 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **800 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nároku na finančné zadost'učinenie **n e v y h o v u j e**.
5. Ústavnú sťažnosť v časti základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd **o d m i e t a**.
6. Okresný súd Prešov **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **369,23 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. IV. ÚS 463/2022-16 z 27. septembra 2022 ústavný súd prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa, a to v časti namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru. Sťažovateľ v tejto časti ústavnej sťažnosti žiadal tiež priznanie finančného zadosťučinenia za porušenie jeho práv vo výške 2 500 eur.

2. Uvedené uznesenie bolo prijaté vo IV. senáte ústavného súdu zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duřu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca). Po prijatí Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2023 (ďalej len „rozvrh práce“, dostupný na webovom sídle ústavného súdu) sa sudca spravodajca Ivan Fiačan od 1. januára 2023 stal členom III. senátu ústavného súdu. V zmysle čl. II bodu 5 a čl. XI bodu 1 rozvrhu práce je preto na rozhodnutie vo veci príslušný III. senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

3. Podľa ústavnej sťažnosti v tej časti, v ktorej bola prijatá na ďalšie konanie, malo k porušeniu práv sťažovateľa dôjsť postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v označenom konaní o trestnej veci sťažovateľa.

4. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu okresného súdu vyplýva nasledovný stav veci:

5. Uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS:ORP-1101/2-VYS-PO-2019 z 29. októbra 2019 boli proti sťažovateľovi a ďalšej osobe (brat sťažovateľa) vznesené obvinenia pre zločin marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona v spojení s § 140 Trestného zákona, a to formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona.

6. Dôvodom vznesenia obvinenia bola skutočnosť, že podľa výpovedi poškodeného a dvoch svedkov sa im sťažovateľ a spoluobvinený vyhrážali ublížením na zdraví, resp. zabitím, ak poškodený nezmení svoju svedeckú výpoveď v inom trestnom konaní týkajúcom sa trestného činu úžery. Tento skutok mali spáchať z pomsty, pretože poškodený v inom trestnom konaní podal trestné oznámenie na ďalšieho brata obvinených, na základe čoho bol tento vzatý do väzby.

7. Uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu č. k. 3Tp/131/2019-17 z 31. októbra 2019 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku s tým, že väzba začala plynúť 28. októbra 2019 o 16.25 h, keď bol sťažovateľ obmedzený na osobnej slobode zadráním podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku. Do väzby bol ďalším uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu v ten istý deň vzatý aj druhý spoluobvinený.

8. Dňa 27. februára 2020 bola na okresnom súde na sťažovateľa a druhého obvineného podaná obžaloba, z ktorej vyplýva, že obžalovaní sa mali konania opísaného v uznesení o vznesení obvinenia dopustiť opakovane v období od 22. do 28. októbra 2019.

9. V obžalobe prokurátor navrhol vykonanie dokazovania výsluchom obžalovaných, poškodeného a šiestich svedkov a tiež prečítaním zápisníc z prípravného konania o výsluchu dvoch svedkov, o priebehu vykonaných konfrontácií a o vyšetrovacom pokuse vykonanom pre účely overenia pravdivosti výpovedí svedkov.

10. Ak ide o priebeh trestného konania po podaní obžaloby, ústavný súd zistil, že okresný súd hlavné pojednávanie vo veci sťažovateľa v období do 5. apríla 2022 zrušil alebo odročil celkovo jedenásťkrát, avšak len na štyroch hlavných pojednávaniach bolo vykonané dokazovanie. Ústavný súd tiež za podstatnú skutočnosť považuje, že po podaní obžaloby navrhli obžalovaní v podaní doručenom okresnému súdu 10. marca 2020 výsluch svedkov nad rámec návrhov v obžalobe.

11. Ústavný súd k tomu podrobnejšie uvádza, že hlavné pojednávanie nariadené na 23. marec 2020, na ktoré mali byť predvolaní obžalovaní, poškodený a svedkovia podľa obžaloby, bolo zrušené a na ďalšie pojednávanie nariadené na 11. jún 2020 okresný súd predvolal už len obžalovaných a poškodeného.

12. Hlavné pojednávanie 11. júna 2020 potom po výsluchu obžalovaných a poškodeného okresný súd odročil práve pre účely výsluchu šiestich svedkov navrhnutých v obžalobe, a to na 23. júl 2020.

13. Na hlavné pojednávania 23. júla 2020 sa dostavili len štyria zo šiestich predvolaných svedkov s tým, že neprítomným svedkom sa nepodarilo predvolanie doručiť. Po vykonaní dokazovania výsluchom prítomných svedkov bolo pojednávanie odročené na 20. august 2020 a na tento termín boli predvolaní dvaja neprítomní svedkovia.

14. Na hlavnom pojednávaní 20. augusta 2020 sa dostavil len jeden z dvoch riadne predvolaných svedkov, druhý sa bez ospravedlnenia nedostavil. Po výsluchu prítomného svedka bolo hlavné pojednávanie odročené s tým, že obžalovaní trvali na vykonaní dôkazov, ako to navrhli už v podaní z 10. marca 2020.

15. Napriek uvedenému na ďalšie hlavné pojednávanie 16. novembra 2020 neboli predvolaní žiadni svedkovia, len obžalovaní a poškodený. Uvedené hlavné pojednávanie bolo bez vykonania dokazovania odročené.

16. Nasledovali ďalšie dve hlavné pojednávania 25. januára 2021 a 15. marca 2021, ktoré boli odročené bez vykonania dokazovania. Z obsahu súdneho spisu nie je zrejмый dôvod odročenia prvého z dvoch uvedených pojednávanií a zo zápisnice o odročení hlavného pojednávania z 15. marca 2021 vyplýva, že na toto hlavné pojednávanie sa napriek riadnemu doručenému predvolaniu bez ospravedlnenia nedostavil (už po druhý raz, pozri bod 14 odôvodnenia tohto nálezu) posledný z dovtedy nevypočutých svedkov navrhnutých v obžalobe, okresný súd preto nariadil jeho predvedenie.

17. Ďalšie hlavné pojednávanie nariadené na 30. apríl 2021 okresný súd bez vykonania dokazovania odročil na 16. august 2021, a to na žiadosť právneho zástupcu obžalovaných, ktorý uviedol, že sa hlavného pojednávania nemôže zúčastniť z dôvodu karantény po nakazení chorobou COVID-19. Okresný súd dal na odročené pojednávanie predviesť posledného dovtedy nevypočutého svedka spomedzi svedkov navrhnutých v obžalobe.

18. Na hlavnom pojednávaní 16. augusta 2021 bol vypočutý predvedený svedok a okresný súd vykonal dokazovania aj prečítaním listinných dôkazov. Na výzvu okresného súdu potom sťažovateľ

uviedol, že žiada doplniť dokazovanie tak, ako to navrhol už v podaní z 10. marca 2020. Okresný súd následne hlavné pojednávanie odročil na 28. október 2021 s tým, že obhajca obžalovaných mal súdu písomne oznámiť, ktorých svedkov žiada predvolať.

19. Hlavné pojednávanie 28. októbra 2021 bolo odročené bez vykonania dokazovania, pričom obhajca obžalovaných uviedol, že žiada predvolať svedkov tak, ako to navrhoval ústne už na predchádzajúcom hlavnom pojednávaní. Okresný súd nariadil ďalšie hlavné pojednávanie na 4. február 2022 a vydal pokyn na predvolanie svedkov v zmysle návrhov obhajcu obžalovaných.

20. Ústavný súd tu poukazuje na skutočnosť, že v spise okresného súdu je až po zápisnici z hlavného pojednávania 28. októbra 2021 založené podanie, ktoré právny zástupca obžalovaných doručil okresnému súdu už 25. augusta 2021, ako to vyplýva z podacej pečiatky okresného súdu na tomto podaní. V predmetnom podaní navrhol vykonanie dokazovania v podstate totožne ako v návrhu z 10. marca 2020 a išlo o výsluch ôsmich svedkov nad rámec svedkov navrhnutých v obžalobe, resp. vykonanie konfrontácií medzi poškodeným a svedkami. Medzi navrhnutými svedkami boli aj manželky obžalovaných. Ak ide o ďalších navrhnutých svedkov, boli označení len menami a priezviskami, ich ďalšie identifikačné znaky však boli súčasťou vyšetrovacieho spisu s výnimkou dvoch, ktorí preto neboli v návrhu obžalovaných dostatočne identifikovaní.

21. Okresný súd svedkov navrhnutých obžalovanými potom predvolával na hlavné pojednávanie 4. februára 2022 prostredníctvom Policajného zboru, pričom riadne označil len manželky obžalovaných. Ostatných svedkov predvolal bez dostatočného uvedenia ich identifikačných znakov.

22. Hlavné pojednávanie 4. februára 2022 bolo bez vykonania dokazovania odročené na neurčito s tým, že predvolaní svedkovia neboli prítomní, a to buď z dôvodu, že neboli identifikovaní a predvolanie na pojednávania sa im nepodarilo doručiť, alebo sa bez ospravedlnenia nedostavili (manželky obžalovaných).

23. Z obsahu spisu okresného súdu ďalej vyplýva, že sudca konajúci vo veci sťažovateľa odišiel na rodičovskú dovolenku a vec sťažovateľa bola v súlade s rozvrhom práce okresného súdu 5. apríla 2022 pridelená novému zákonnému sudcovi.

24. Nový zákonný sudca 8. apríla 2022 nariadil hlavné pojednávanie na 12. máj 2022 s tým, že predvolaní boli obžalovaní a poškodený. Na hlavnom pojednávaní 12. mája 2022 obžalovaní nesúhlasili so zmenou v osobe zákonného sudcu, preto v súlade s § 277a Trestného poriadku okresný súd rozhodol, že hlavné pojednávanie sa vykoná znova. Na tomto pojednávaní boli následne vypočutí obžalovaní; pojednávanie sa konalo v neprítomnosti poškodeného, ktorý sa bez ospravedlnenia napriek riadnemu doručenému predvolaniu nedostavil. Po vykonaní dokazovania bolo hlavné pojednávanie odročené na 30. jún 2022.

25. Na hlavné pojednávanie 30. júna 2022 bol pod hrozbou poriadkovej pokuty predvolaný poškodený a predvolaní boli aj traja svedkovia. Napriek riadne doručenému predvolaniu sa dvaja svedkovia nedostavili (jednou z nich bola aj manželka sťažovateľa). Po vykonaní dokazovania bolo hlavné pojednávanie odročené na 26. august 2022 s tým, že okresný súd uložil poriadkové pokuty tým dvom svedkom, ktorí sa bez ospravedlnenia nedostavili, a nariadil ich predvedenie. Okresný súd zároveň predvolal ďalších svedkov podľa návrhu obžalovaných z 25. augusta 2021 s tým, že uviedol dodatočné údaje, ktorými identifikoval aj tých dvoch svedkov, ktorí pôvodne neboli

riadne označení. Predmetné informácie boli zistené výsluchom poškodeného, a to na otázku obhajcu sťažovateľa.

26. Na hlavné pojednávanie 26. augusta 2022 sa predvolaní svedkovia nedostavili, a to napriek riadne doručenému predvolaniu. Po výsluchu predvedených svedkov obžalovaní trvali na výsluchu neprítomných svedkov, okresný súd preto hlavné pojednávanie odročil na 21. október 2022 a uložil trom neprítomným svedkom poriadkové pokuty a dal ich predviesť.

27. Na hlavné pojednávanie 21. októbra 2022 boli predvedení len dvaja z troch svedkov a po ich výsluchu obžalovaní žiadali, aby okresný súd vypočul aj neprítomnú svedkyňu.

28. Okresný súd preto odročil hlavné pojednávanie na 15. december 2022, ani na toto pojednávanie sa však predmetnú svedkyňu nepodarilo predviesť, keďže sa v čase predvedenia nezdržiavala vo svojom bydlisku (rovnako ako pri pokuse o predvedenie na predchádzajúce pojednávanie). Okresný súd po vykonaní dokazovania prečítaním listín odročil hlavné pojednávanie na neurčito na návrh obhajcu obžalovaných, v súlade s § 88 Trestného poriadku uznesením z 21. decembra 2022 nariadil obmedzenie osobnej slobody svedkyne a jej predvedenie pred sudcu okresného súdu.

29. V období po zmene zákonného sudcu tak bolo hlavné pojednávanie odročené celkovo štyrikrát, pričom sa na všetkých pojednávaniach vykonalo dokazovanie. Okresný súd v konaní zatiaľ meritórne nerozhodol.

30. Ústavný súd pre úplnosť dodáva, že okresný súd v období od podania obžaloby do 20. decembra 2021 vykonal tiež osem výsluchov obžalovaných týkajúcich sa ich prepustenia z väzby a v tejto súvislosti vydal šesť uznesení.

31. Posledným z týchto rozhodnutí bolo uznesenie č. k. 5T/18/2020-662 z 20. decembra 2021, ktorým okresný súd zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby.

32. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ v trestnom konaní sťažnosť, na základe ktorej Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 3Tos/1/2022-681 z 27. januára 2022 zrušil napadnuté rozhodnutie okresného súdu a sťažovateľa z väzby prepustil s tým, že mu uložil povinnosti a obmedzenia podľa § 80 a § 82 Trestného poriadku.

33. Ústavný súd z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia krajského súdu za podstatné považuje, že po podrobnom zhodnotení výsledkov vykonaného dokazovania krajský súd konštatoval dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa pre skutok opísaný v obžalobe a aj dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku už bol predtým zrušený].

34. Krajský súd však napriek uvedenému rozhodol o prepustení sťažovateľa z väzby s poukazom na skutočnosť, že väzba v trvaní dvoch rokov a troch mesiacov už nebola proporcionálna, a to vzhľadom na priebeh súdneho konania, rozsah vykonaného dokazovania a skutočnosť, že za posledný rok pred rozhodnutím krajského súdu bol vo veci vypočutý len jeden svedok. Krajský súd pri hodnotení postupu okresného súdu skonštatoval, že okresný súd sa pri odročeniach hlavného pojednávania dôsledne neriadil ustanoveniami § 277 ods. 2 a 3 Trestného poriadku.

35. Krajský súd vo svojom uznesení reagoval aj na sťažovateľa, ktorý namietal nesprávnosť postupu okresného súdu pri zabezpečovaní účasti svedka, ktorý sa po prvýkrát bez ospravedlnenia

nedostavil na hlavné pojednávanie 20. augusta 2020 (pozri body 14 až 18 odôvodnenia tohto nálezu). Tu krajský súd skonštatoval, že svedok síce bol predvedený až po tom, ako sa bez ospravedlnenia nedostavil na pojednávanie dvakrát, na druhej strane však aj samotný sťažovateľ mohol žiadať jeho predvedenie skôr.

36. Krajský súd zdôraznil, že za priebeh konania majú zodpovednosť aj strany konania, pričom pripomenul, že ak ide o nedostatočné označenie dvoch svedkov a ich predvolanie zo strany okresného súdu (pozri body 19 až 21 odôvodnenia tohto nálezu), ani obhajca sťažovateľ v priebehu konania počas výsluchov strán a svedkov nepoložil otázky, ktoré by smerovali k ich riadnej identifikácii (tu ústavný súd zopakuje, že k riadnej identifikácii týchto svedkov napokon došlo práve výsluchom poškodeného, avšak až na hlavnom pojednávaní 30. júna 2022, pozri bod 25 odôvodnenia tohto nálezu).

37. Krajský súd tiež uviedol, že sťažovateľ a ani ďalší obžalovaný okresnému súdu neoznámili, že nemôžu zabezpečiť svedkov podľa svojho návrhu, a to ani ak išlo o ich manželky, pričom § 240 ods. 4 Trestného poriadku predpokladá aktívny prístup strán trestného konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

38. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti opísal priebeh konania pred okresným súdom od podania obžaloby až do podania ústavnej sťažnosti a uviedol, že dĺžka konania v jeho trestnej veci bola ovplyvnená nečinnosťou, resp. nesústredeným a neefektívnym postupom okresného súdu, ktorý nariadľoval jednotlivé pojednávania so značným časovým odstupom a nepostupoval riadne pri zabezpečení účasti svedkov na hlavnom pojednávaní.

39. Ako príklad nesprávneho postupu okresného súdu uviedol, že po podaní obžaloby sa hlavné pojednávanie uskutočnilo až 11. júna 2020.

40. Okrem toho zdôraznil, že v období od 20. augusta 2020 do 16. augusta 2021 sa uskutočnilo viacero hlavných pojednávanií, avšak len na jednom sa vykonalo dokazovanie. Išlo o hlavné pojednávanie 16. augusta 2021, na ktorom bol vypočutý svedok, pričom práve porušenie povinností okresného súdu zabezpečiť prítomnosť tohto svedka na predchádzajúcich pojednávaniach bola dôvodom, pre ktorý sa v priebehu roka hlavné pojednávania odročili bez vykonania dokazovania (pozri k tomu body 14 až 18 odôvodnenia tohto nálezu).

41. K ďalším preťahom podľa sťažovateľa došlo v období od 16. augusta 2021 do podania ústavnej sťažnosti, počas ktorého bolo nariadené len jedno hlavné pojednávanie, ktoré však bolo odročené bez vykonania dokazovania na neurčito.

42. Nesústredená činnosť okresného súdu sa mala prejaviť tiež v tom, že návrhom sťažovateľa na vykonanie dokazovania z 10. marca 2020 sa okresný súd začal zaoberať až na pojednávaní 16. augusta 2021, na ktorom však len vyzval sťažovateľa na opätovné písomné doručenie tohto návrhu.

43. Sťažovateľ k tomu dodal, že jeho trestná vec nie je skutkovo ani právne náročná, on sám svojím konaním k predĺženiu konania neprispel s jedinou výnimkou, keď hlavné pojednávanie bolo z 30. apríla 2021 odročené na 16. august 2021 z dôvodu práceneschopnosti obhajcu sťažovateľa.

44. Vzhľadom na uvedené došlo podľa sťažovateľa postupom okresného súdu k porušeniu jeho práv uvedených v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

45. Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti zrekapituloval priebeh konania v trestnej veci sťažovateľa po podaní obžaloby a konštatoval, že v konaní postupoval plynulo a hlavné pojednávania boli odročené len z dôvodu neprítomnosti svedkov.

46. Ku skutočnosti, že po podaní obžaloby sa hlavné pojednávanie uskutočnilo až 11. júna 2020, uviedol, že hlavné pojednávanie bolo nariadené už na 23. marec 2020, avšak bolo zrušené z dôvodu epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19.

47. Okresný súd uznal, že vec sťažovateľa nie je skutkovo a ani právne náročná, je však podľa jeho názoru komplikovaná z dôvodu veľkého počtu svedkov, ktorých disciplína je nízka pre spory medzi rodinami sťažovateľa a poškodeného. V dôsledku toho bolo potrebné svedkom ukladať poriadkové pokuty, prípadne ich predvádzať, čo konania pred okresným súdom výrazne predĺžilo.

48. Sťažovateľ vo svojej replike v podstatnom uviedol, že epidemiologická situácia, ktorá viedla k odročeniu hlavného pojednávania nariadeného na 23. marec 2020, nemôže v okolnostiach jeho veci ospravedlňovať porušovanie jeho práv.

49. Inak zotrval na svojich vyjadreniach uvedených už v ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov:

50. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je právo na prerokovania veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v princípe totožné ako právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto pri skúmaní, či boli tieto práva porušené, vychádza z rovnakých zásad ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

51. Podstatou týchto práv v trestnom konaní je, aby dotknutá osoba nebola príliš dlho obvinená a aby sa o jej obvinení rozhodlo (napr. IV. ÚS 637/2021, body 10 až 12 odôvodnenia). Inak povedané, účelom týchto práv je odstránenie stavu právnej neistoty dotknutej osoby (III. ÚS 411/2021, bod 8 odôvodnenia). Pri posudzovaní existencie zbytočných priet'ahov, resp. rešpektovania práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je v zmysle judikatúry ústavného súdu i ESLP potrebné zohľadňovať aj to, čo je pre sťažovateľa „v stávke“. V tomto smere je potrebné vo všeobecnosti zohľadniť pocit právnej neistoty obvineného (obžalovaného) o výsledku trestného konania (rozsudok vo veci Grigoryan proti Arménsku z 10. 7. 2012, sťažnosť č. 3627/06, bod 129) a v špecifických prípadoch aj skutočnosť, že sťažovateľ je trestne stíhaný väzobne, čo opodstatňuje postup súdu v jeho trestnej veci s „osobitnou starostlivosťou“ na účel zabezpečenia toho, aby sa spravodlivosť vykonávala urýchlene (rozsudok vo veci Kryuk proti Rusku z 13. 12. 2011, sťažnosť č. 11769/04, bod 67; rozsudok vo veci Borisenko proti Ukrajine

z 12. 1. 2012, sťažnosť č. 25725/02, bod 52; tiež Todorov proti Ukrajine z 12. 1. 2012, sťažnosť č. 16717/05, bod 90).

52. Za rozhodujúce obdobie pri skúmaní namietaného porušenia uvedených práv sa v trestnom konaní považuje čas od vznesenia obvinenia (to však nemožno vždy stotožňovať s uznesením o vznesení obvinenia, pozri k tomu napr. rozhodnutie ESĽP vo veci *Simeonovi proti Bulharsku* [GC], č. 21980/04, § 110, 12. 5. 2017) až do odstránenia právnej neistoty buď právoplatným rozhodnutím súdu vo veci samej, alebo iným zákonom predvídaným spôsobom (III. ÚS 411/2021, bod 8 odôvodnenia).

53. V prípade sťažovateľa je preto rozhodujúce obdobie od 29. októbra 2019 až do rozhodnutia o jeho ústavnej sťažnosti (pozri body 5 a 29 odôvodnenia tohto nálezu). V súlade s predmetom ústavnej sťažnosti však v rámci už uvedenej doby zhodnotí ústavný súd len postup okresného súdu po podaní obžaloby (pozri body 8 a 38 odôvodnenia tohto nálezu).

54. Pri skúmaní namietaného porušenia práv ústavný súd vzal do úvahy (i) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej okresný súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliadol aj na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa (napr. IV. ÚS 99/2022, bod 13). Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania (III. ÚS 411/2021, bod 9 odôvodnenia).

55. Ak ide o zložitost' veci, obaja účastníci zhodne uviedli, že trestná vec sťažovateľa nie je skutkovo a ani právne náročná, s čím sa ústavný súd stotožňuje, poukazujúc na charakter trestného činu, ktorého spáchanie sa sťažovateľovi kladie za vinu, a dôkazy, ktoré boli v konaní navrhnuté (pozri najmä body 9 a 20 odôvodnenia tohto návrhu).

56. V rozhodujúcom období sa okrem listinných dokladov vykonalo dokazovanie výsluchmi viacerých svedkov. Tu však ústavný súd musí zdôrazniť, že hoci na dĺžku konania mala vplyv aj disciplína predvolávaných svedkov, podstatnejší dopad mal samotný postup okresného súdu.

57. Pred hodnotením tohto postupu ústavný súd ešte dodá, že okresný súd viackrát rozhodoval aj o prepustení oboch obžalovaných z väzby, žiaden z účastníkov konania však neuviedol, že by to podstatným spôsobom ovplyvnilo priebeh konania a takúto skutočnosť nezistil ani ústavný súd (preto sa tejto otázke ústavný súd venoval len stručne v bodoch 31 a 32 odôvodnenia tohto nálezu, pričom čiastočne postup okresného súdu pri rozhodovaní o väzbe zhodnotil aj vo svojom uznesení označenom v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu).

58. K námietke sťažovateľa týkajúcej sa zrušenia pojednávania 23. marca 2020, resp. nariadenia hlavného pojednávania až na 11. jún 2020, ústavný súd uvádza, že k tomu došlo v dôsledku nepriaznivej epidemiologickej situácie, čo nemožno pričítať okresnému súdu. Na druhej strane však okresnému súdu možno pričítať, že na hlavné pojednávanie 11. júna 2020 nepredvolal žiadnych svedkov, v dôsledku čoho potom muselo byť toto pojednávanie odročené.

59. Ak ide o obdobie od 20. augusta 2020 do 16. augusta 2021 (pozri body 14 až 18 odôvodnenia tohto nálezu), výlučne zodpovednosťou okresnému súdu je odročenie pojednávania nariadeného na 16. november 2020, na ktoré nepredvolal žiadnych svedkov a nevykonával na ňom žiadne

dokazovanie. Rovnako možno okresnému súdu pričítať aj odročenie pojednávania nariadeného na 25. január 2021.

60. Okresný súd potom odročil aj pojednávanie nariadené na 15. marec 2021, na ktoré sa už po druhýkrát nedostavil riadne predvolaný svedok. Tu však ústavný súd súhlasí s krajským súdom v tom, že aj samotný sťažovateľ mohol navrhnúť, aby bol tento svedok predvedený už na toto pojednávanie (pozri body 16 a 35 odôvodnenia tohto nálezu). Preto k predĺženiu konania tu prispel aj sťažovateľ.

61. Sťažovateľovi v tomto období možno pripísať aj odročenie pojednávania nariadeného na 30. apríl 2021 pre chorobu jeho obhajcu.

62. Z hľadiska namietaného porušenia práv sťažovateľa bola podstatným nedostatkom v postupe okresného súdu skutočnosť, že návrhom sťažovateľa na vykonanie dokazovania z 10. marca 2020 sa po prvýkrát začal zaoberať až po roku a piatich mesiacoch, a to na hlavnom pojednávaní 16. augusta 2021. Počas tohto obdobia teda okresný súd nevykonal žiaden úkon smerujúci k vypočutiu svedkov navrhnutých sťažovateľom.

63. Navyše, okresný súd uvedené hlavné pojednávanie odročil s tým, že vyzval sťažovateľa, aby opätovne súdu písomne doručil návrh na vykonanie dokazovania, hoci tento návrh už bol od 10. marca 2020 súčasťou súdneho spisu. Napriek skutočnosti, že sťažovateľ výzve okresného súdu včas vyhovel, okresný súd odročil aj nasledujúce hlavné pojednávanie (pozri body 19 a 20 odôvodnenia tohto nálezu).

64. Okresnému súdu možno pričítať aj to, že bez vykonania dokazovania odročil hlavné pojednávanie nariadené na 4. február 2022, pretože na toto pojednávanie okrem iného nebolo možné predvolať svedkov, ktorí neboli riadne identifikovaní. Aj tu však k predĺženiu konania prispel samotný sťažovateľ, ktorý už skôr v konaní nevyužil možnosť riadnej identifikácie dvoch ním navrhnutých svedkov a nezabezpečil ani prítomnosť svojej manželky, ktorej vypočutie navrhol (pozri k tomu body 19 až 21 a 36 odôvodnenia tohto nálezu).

65. Po zmene zákonného sudcu však ústavný súd už nezistil v postupe okresného súdu žiadne nedostatky, pretože hoci priebeh konania bol poznačený nízkou disciplínou svedkov, okresný súd riadne využíval všetky zákonné prostriedky na zabezpečenie ich účasti na hlavných pojednávaniach a na týchto vždy vykonával dokazovanie.

66. Naopak, v tomto období možno hovoriť o tom, že predĺženiu konania prispel sťažovateľ, keď ani na ďalších hlavných pojednávaniach nezabezpečil účasť svojej manželky, ktorú musel okresný súd nechať predviesť. K predĺženiu konania ďalej prispela skutočnosť, že až na hlavnom pojednávaní 30. júna 2022 boli výsluchom poškodeného riadne identifikovaní dvaja ním navrhnutí svedkovia (pozri k tomu body 25, 26 a 72 odôvodnenia tohto nálezu).

67. Ústavný súd na základe uvedeného uzatvára, že trestné konania vo veci sťažovateľa v trvaní vyše troch rokov a troch mesiacov bolo poznačené priet'ahmi spôsobenými okresným súdom v čase do zmeny zákonného sudcu. Okresný súd v tomto období konal neefektívne, a to najmä z dôvodu, že sa riadne nezaoberal návrhom sťažovateľa na vykonanie dokazovania z 10. marca 2020. K neefektívnosti postupu okresného súdu ale prispela aj skutočnosť, že hlavné pojednávania nariaďoval v niektorých prípadoch bez toho, aby na nich predvolával svedkov, resp. bez toho, aby účasť predvolaných svedkov riadne zabezpečil.

68. Vzhľadom na význam zistených prietáhov zo strany okresného súdu konštatoval ústavný súd porušenie práva sťažovateľa na prerokovania veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (bod 1 výroku tohto nálezu). Skutočnosť, že k predĺženiu konania prispel aj sťažovateľ, ústavný súd zohľadní pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

69. Keďže konanie vo veci sťažovateľa nie je právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby vo veci sťažovateľa konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.2. Primerané finančné zadosťučinenie:

70. K sťažovateľom uplatnenému nároku na finančné zadosťučinenie v sume 2 500 eur ústavný súd uvádza, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany základného práva v prípadoch, v ktorých nepostačuje len samotné vyslovenie porušenia práva, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (pozri IV. ÚS 469/2020, bod 30 odôvodnenia).

71. Samotný sťažovateľ nárok na finančné zadosťučinenie odôvodňoval tým, že ide o zmiernenie ujmy spôsobenej skutočnosťou, že k prietahom v konaní dochádzalo v čase, keď bol vo väzbe. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uvádza, že väzba predstavuje závažný zásah do ústavou garantovanej osobnej slobody (napr. II. ÚS 375/2020), preto v okolnostiach veci sťažovateľa len samotné vyslovenie porušenia práva sťažovateľa nie je dostačujúce a je potrebné sťažovateľovi priznať aj primerané finančné zadosťučinenie.

72. Pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia prihliadol ústavný súd na výšku finančného zadosťučinenia v porovnateľných prípadoch (pozri napríklad rozhodnutie vo veci sp. zn. III. ÚS 460/2021, kde väzba trvala rovnako dva roky a tri mesiace a výška finančného zadosťučinenia predstavovala sumu 1 000 eur), túto však znížil, a to z dôvodu, že k predĺženiu konania počas trvania väzby prispel aj samotný sťažovateľ.

73. Ústavný súd sťažovateľovi preto priznal právo na finančné zadosťučinenie vo výške 800 eur, ktoré je okresný súd povinný sťažovateľovi vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu).

74. Uvedenú výšku finančného zadosťučinenia považuje ústavný súd za dostatočnú, a preto ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti týkajúcej sa nároku na finančné zadosťučinenie nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.3. K namietanému porušeniu práva na osobnú slobodu:

75. Podobne ako v bode 50 odôvodnenia tohto nálezu ústavný súd aj tu konštatuje, že práva zakotvené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy sú obdobné ako práva zakotvené v čl. 5 ods. 3 dohovoru (pozri k tomu napr. III. ÚS 317/2021, bod 23 odôvodnenia).

76. Ústavný súd upozorňuje, že ochranu uvedeným právam už vo svojom rozhodnutí poskytol krajský súd, ktorý sťažovateľa z väzby prepustil z dôvodu jej neproporcionálne dlhého trvania (pozri k tomu bod 34 odôvodnenia tohto nálezu).

77. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nemôže v tejto časti ústavnej sťažnosti rozhodnúť, pretože vo veci už rozhodol iný súd (čl. 127 ods. 2 ústavy *a contrario*).

78. V súlade s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) preto ústavný súd pre nedostatok svojej právomoci ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

79. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľovi aj nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom. Trovy konania sťažovateľa pozostávali z trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a replika k vyjadreniu okresného súdu).

80. Pri výpočte výšky náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 predstavovala v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sumu 193,83 eur (sťažovateľ si ju však uplatnil len vo výške 193,50 eur) a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 vyhlášky predstavovala sumu 11,63 eur.

81. Výška odmeny právneho zástupcu tak predstavovala 580,50 eur (3 x 193,50 eur) a výška náhrady jeho hotových výdavkov 34,89 eur (3 x 11,63 eur), t. j. spolu 615,39 eur. Vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty, uvedená suma sa v súlade s § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšila aj o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % , t. j. o sumu 123,07 eur (ako si to sťažovateľ uplatnil).

82. Trovy konania sťažovateľa teda predstavovali 738,46 eur, z ktorých mu však ústavný súd priznal náhradu len vo výške 50 %. Prihliadol pritom na skutočnosť, že sťažovateľ mal v konaní pred ústavným súdom len čiastočný úspech, pretože jeho ústavná sťažnosť bola v časti týkajúcej sa práva na osobnú slobodu odmietnutá.

83. Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi právo na náhradu trov vo výške 369,23 eur, ktorú je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 6 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2023

Robert Šorl
predseda senátu